

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič
Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst Din 3.—, večji inserati petič
vrsta Din 4.— Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravništvo
Ljubljana, Knaifova ul. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. Jesenice, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

ZUNANJI MINISTER DR. MARINKOVIČ O SINAJSKI KONFERENCI

Zanimive izjave beograjskemu novinarju — Sinaja je postala mejnik v bodoči mednarodni gospodarski organizaciji — Cilji bodoče gospodarske politike

Bled, 8. avgusta. Zunanji minister dr. Voja Marinković, ki se mudi že deli časa v Begunjah na Gorenjskem in čisto prihaja na Bled, je sprejel večer beograjskega novinarja M. Ivanića ter mu podal o sinajski konferenci, na kateri je bila sklenjena kakor znano carinska zveza med Jugoslavijo in Rumunijo, naslednje zanimive izjave:

Podrobnosti o poteku sinajske konference mi še niso znane in o tem torej ne morem podrobneje govoriti. V ostalem pa so te podrobnosti brezpomembne. Najvažnejše je dejstvo, da je bila konferenca, ki je imela reševati težke in važne naloge, zaključena s popolnim uspehom ter da je bil na tej konferenci določen program za skupno carinsko in trgovinsko politiko.

Ce tudi ta uspeh za mene ni prišel nepričakovano in sem na to računal z vso upravičenostjo, me je vest o tem,

da so bili vsi sklepi sprejeti v soglasnem sporazumu, kljub temu zelo vzradostila.

Prepričan sem,

da sklepi in rezultati te konference ne bodo imeli koristnih posledic samo za Jugoslavijo in Rumunijo, čijih interese smo seveda imeli predvsem na umu, marveč tudi za vso srednjo in za vzhodno Evropo koristni, ki se danes niti še ne dajo pravilno preценiti.

Za razvoj bodoče mednarodne gospodarske organizacije je Sinaja najvažnejši datum. Smatram za potrebno, da še enkrat naglasim, da

gospodarski načrt, ki naj služi za osnovo bodočega tesnejšega gospodarskega sodelovanja med Jugoslavijo in Rumunijo,

ni naperjen proti nobeni drugi državi.

Naše stremiljenje gre za to, da opomemo naše poljedelstvo ter da ga povemo iz sedanjih težkih kriz, ki je posledica brezmejne samosvoje konkurence. Pri tem pa

ne bo treba žrtvovati interesov naše industrije, niti ne bo treba zahtevati od evropskega poljedelstva kakršnokoli žrtve.

Se več: kar zahtevamo in želimo doseči, ne bo škodovalo niti prekomorskim agrarnim državam. Vse, kar izvažamo ali bomo izvažali mi, bomo prodali na evropskem trgu, v evropskih industrijskih državah; razlika je samo v tem, da so naši pridelki mnogo cenejši. Naš glavni cilj je, da prodamo svoje agrarne produkte po kar najbolj ugodnih cenah, da oprostimo naše poljedelstvo od tributa, ki ga mora sedaj doprinesati docela nepravilno.

300.000 francoskih rudarjev grozi s stavko

Spor zaradi rudarskih dopustov — Stavkovno gibanje v severni Franciji se vedno bolj širi

Pariz, 8. avgusta. g. Po zadnjih vestih traja stavka tekstilnih delavcev v okraju Roubaixu dalje. Število stavkajočih se je tekom včerajšnjega dne še dvignilo. Pri Lilleu je prišlo zopet do krvavih spopadov z orožništvom. 20 delavcev je bilo ranjenh. V severni Franciji se že vidijo znaki rudarske stavke. Rudarske strokovne organizacije severofrancoskega premogovnega revirja so predložile delodajalcem zahtevo, naj enkrat za vselej rešijo vprašanje dopustov. Ako pogajanja ne bi dovedla do uspeha, se mora tudi tukaj računati s stavko. Število v severo - francoskih premogovnih revirjih zaposlenih rudarjev, ki groze s stavko, znaša skupno 300 tisoč.

Pariz, 8. avgusta. V severofrancoskem industrijskem okrožju je prišlo zlasti ob francosko - belgijski meji do ponovnih krvavih nemirov stavkajočih. Stavkajoči, ki so demonstrirali po ulicah so napadli policijo s kamenjem, palicami in s teklenicami. Policija je morala uporabiti orožje. Poulične bitke so trajale skoraj dve uri. 20 stavkajočih je bilo težje ranjenih.

Suša v Ameriki

Škodo cene nad eno milijardo dolarjev — Če ne bo dežja, bo uničena vsa letina

Washington, 8. avgusta. Katastrofa, ki jo je povzročila v srednji in zapadni Ameriki katastrofalna suša, povzroča v oficijelnih ameriških krogih vedno večje vznemirjenje. Državni tajnik za poljedelstvo je izjavil, da bo uničena vsa letina, če ne bo kmalu dežja. Skoro v vsej Ameriki vlada nespremenjena izredna vročina. Škodo, ki jo je povzročila suša doslej, cenijo nad eno milijardo dolarjev.

Gozdni požari se širijo na vseh straneh. Samo tekom včerajšnjega dne je bilo javljenih 20 novih požarov, med njimi eden ogromnih dimenzij. Pomož-

no akcijo za hudo prizadeto poljedelstvo vodi osebno predsednik Hoover, ki je sklical v dogovoru z ministrom za poljedelstvo konferenco gospodarskih strokovnjakov, na kateri bodo razpravljali o potrebnih ukrepih.

Edino izjemo v vsej Ameriki tvori mesto Nogales v državi Arizona ob ameriško-mehiški meji, kjer je razsajalo včeraj veliko neurje. Naliv je bil tako močan, da je stala voda po mestnih ulicah do meter visoko. Štiri osebe so utonile, 80 pa jih pogrešajo. Na mehiški strani je utonilo 40 oseb, med njimi največ otrok.

Komunisti umorili 6000 ljudi

Strahovite grozote komunistov na Kitajskem — Mesto Šangša je moralo vrhu tega plačati še 3 milijone dolarjev odškodnine

Šanghaj, 8. avgusta. AA. Oddelek angleških čet iz Šangaja je bil detaširan v Hankou, kjer bo sodeloval v primeru potrebe s pomorskimi enotami. Strogi ukrepi oblasti v tem mestu proti komunističnim agitatorjem so ublažili napetost in odstranili razburjenje med prebivalstvom. Iz Šangše poročajo, da so nacionalistične čete ponovno zavzele mesto. Sodijo, da ni več nevarnosti za Hankou. Navzlic temu pa ostanejo v mestu angleške čete, da po potrebi sodelujejo z japonskimi četami in z oddelki ostalih dr-

žav ter z angleškimi vojnimi ladjami. Peking, 8. avgusta. AA. Po službenem poročilu so komunistične čete tekom zavzema Šangše masakrirale 6000 oseb.

Šanghaj, 8. avgusta. AA. Indopacifiška agencija poroča, da je nankingska vlada uvidela, da ne more jamčiti za varnost in življenje tujcev. Zato je prosila oblast v Washingtonu, naj pozove svoje podanike, da izpraznijo ogrožene pokrajine. Mesto Šangša je moralo plačati rdečim četam 3 milijone dolarjev odškodnine.

Holandski bojkot nemškega blaga

Med Nemčijo in Holandsko je izbruhnila neke vrste trgovinska vojna — Holandska je odpovedala v Nemčiji vsa naročila, Nemčija je pa ustavila tranzit preko Holandske

Berlin, 8. avgusta. Nemški listi se obširno bavijo z bojkotom, ki ga izvajata Holandska in trgovinsko-politična nekongruenca in trgovinsko-politična nekongruenca so prišla v zadnjem času do vedno vidnejšega izraza. Kakor naglašajo nemški listi, je Holandska pred par dnevi pričela izvajati sistematični bojkot, ki se pozna na vseh trgovinskih poljih, ter se zelo naglo širi. Pri številnih porejskih in westfalskih industrijskih podjetjih so bila odpovedana mnogobrojna holandska naročila, nova naročila pa so popolnoma izostala. Tudi holandski oficijelni krogi so dobili navo-

dila, naj pri oddaji državnih dobav gledajo na to, da izločijo blago nemškega izvora ter da prekinjejo vse stike z nemškimi posredniki. V Nemčiji so industrijski in poljedelski krogi začeli organizirati skupno akcijo proti holandskemu bojkotu. Industrija bo predvsem ustavila ves tranzit preko Holandske, v poljedel. krogih pa razvijajo živahno propagando proti uvažanju in uporabi holandskih mlečnih in drugih agrarnih proizvodov. Škodo, ki jo trpi nemška industrija zaradi tega bojkota, cene na več milijonov mark.

Kolera v Afganistanu

Teheran, 8. avgusta. AA. V Afganistanu je dnevno 200 novih primerov obolenj za kolero.

»R 100« poleti v Indijo

London, 8. avgusta. AA. Medtem, ko se nahaja zrakoplov »R 100« v Kanadi, so v teku priprave za polet zrakoplova »R 101« v Indijo. Ta polet bo izvršen prihodnji mesec.

Francija bo štedila

Pariz, 7. avgusta. AA. 12. avgusta se bo sestel francoski ministrski svet na sejo, da bo razpravljala o predlogih glede znižanja izdatkov v proračunskem letu 1931-32.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize. Amsterdam 22.71. — Berlin 13.45 — 13.48 (13.465). — Bruselj 7.8672. — Budimpešta 9.885. — Curih 1095.9. — Dunaj 795.22 — 798.22 (796.72). — London 274.47. — Newyork 56.245. — Pariz 221.73. — Praga 167.13. — Trst 294.10 — 296.10 (295.10).

INOZEMSKA BORZE.

Curih. Beograd 9.1275. — Pariz 20.23125. — London 25.045. — Newyork 514.20. — Bruselj 71.97. — Milan 26.935. — Madrid 57.40. — Amsterdam 207.20. — Dunaj 72.70. — Sofija 3.73. — Praga 15.25. — Varšava 57.70. — Budimpešta 90.20. — Bukarešta 2065.

Briandova akcija

Rezultat odgovorov na prvo noto o evropski uniji — Načelna razprava se bo vršila na prihodnjem zasedanju Društva narodov

Pariz, 8. avgusta. Francoska vlada je prejela vse odgovore držav, katerim je razposlal Briand svojo spomenico o pan-evropski uniji. Zadnja je odgovorila Švica, ki izjavlja, da v načelu soglašajo z Briandovo idejo, želi pa, da ostane nedotaknjena švicarska nevtralnost, ki je osnova političnega statuta Švice.

Kakor se izve iz oficijelnih krogov, bo Briand sedaj, ko je proučil vse odgovore, obvestil zainteresirane države o uspehu svoje dosedanje akcije. Razposlal bo novo noto, v kateri bo predlagal, naj se prične na jesenskem zasedanju Društva narodov v Ženevi načelna debata, ki naj določi splošne smernice za osnovevanje evropske unije. Društvo narodov ni treba razpravljati o podrobnostih, ker se bo podrobna razprava vršila med oficijelnimi zastopniki vseh zainteresiranih držav, ki se bodo zbrali k zasedanju Društva narodov v Ženevi.

»Temps« reasumira odgovore vseh 26 evropskih držav in poudarja, da so vsi odgovori kolikor toliko povoljni. Bistveno se niso pokazala nikakoli nasprotstva. Oni, ki se zavzemajo za revizijo mirovnih pogodb, dokazujejo, da mora tvoriti osnovo unije načelo popolne enakopravnosti in ravnopravnosti vseh držav. List naglašajo, da je to samo ob sebi razumljivo, ker si v nasprotnem primeru ni mogoče zamisliti združenja evropskih narodov, kakor brez tega ne bi moglo obstajati Društvo naro-

dov, ki ima splošni značaj. Ta enakopravnost pa še ne zahteva revizije mirovnih pogodb, ki tvorijo osnovo mednarodnega reda v Evropi.

List tudi podčrtava dejstvo, da države, ki so v svetovni vojni zmagale, v svojih odgovorih ne zahtevajo revizije mirovnih pogodb. Le ena izmed zaveznic v svetovni vojni je namignila potrebo revizije, a še to zelo prikrito. Vsekakor je vprašanje revizij mirovnih pogodb zadeva, o kateri se sploh ne more in ne sme razpravljati v zvezi z načrtom o evropski uniji. Vprašanje mirovnih pogodb je definitivno in jasno rešeno.

Druge vprašanje, ki ga ventilirajo odgovori posameznih držav na Briandovo noto, je vprašanje sodelovanja sovjetske Rusije in Turčije v evropski uniji. To vprašanje pa ne povzroča nikakih težkoč. Rusija in Turčija sicer nista članici Društva narodov, toda to ni nikakoli ovira, da bi ne mogle sodelovati pri izvedbi Briandovega načrta, ker je bilo že mnogo primerov, da sta tudi Rusija in Turčija aktivno sodelovali pri raznih akcijah Društva narodov.

Tudi levičarski tisk pričakuje, da bo Briand vztrajal in do konca izvedel svojo veliko idejo. »Journal« je mnenja, da se bo moral Briand sicer boriti z velikimi težkočami, vendar pa izraža nado, da bo njegovo delo kronal uspeh.

Poset dalmatinskih seljakov v Sloveniji

Split, 8. avgusta. Zadnje dni meseca avgusta odpotuje v Slovenijo večja skupina dalmatinskih seljakov, okrog 80, da si ogleda tamošnje poljedelske in vinarstvene ustanove, zadržuje naprave in slično, kar zanima seljstvo ter da se seznanijo s slovenskimi kmeti. Ekskurzijo organizira primorska banska uprava.

Upor Afridov

London, 8. avgusta. »Morningpost« poroča iz Simle, da vzbuja upor Afridov, ki zavzema vedno večji obseg, v angleških krogih resno vznemirjenje. Afridi, ki so v zvezi z upornimi plemeni v Afganistanu, nameravajo izvršiti pohod na Kabul, da bi sodelovali v revoluciji proti sedanjemu afganskemu kralju Nadirkanu.

Ameriška kultura

Marion, Indiana, 8. avgusta. AA. Snoči je množica kakih 1000 ljudi vdrla v jetnišnico in odvedla dva črnca. Po kratkem mučenju ju je obesila. Črnca sta svojčas ubala nekega meščana in storila silo njegovi družici. Stražniki so skušali odvrti množico od nasilja in so uporabili plinske bombe za soljenje, a brez uspeha. Po izvršenem dejanju se je množica razšla. Redarstvena ojačenja iz bližnjih krajev so prispela prekasno.

Zakopano zlato

Udine, 8. avgusta. Neki Čehoslovak, ki je služil svojočasno v avstro-ogrski vojski, je poslal državnemu pravdnstvu v Udinah pismo, v katerem sporoča, da so avstrijske čete pred svojim umikom novembra 1918 ob stolpu Porta Aquileia zakopale kovček, v katerem je bilo 40 kg zlata. Italijanske oblasti so odredile preiskavo, ki pa je doslej ostala brezuspešna. Zlata doslej še niso našli.

Inozemsko potovanje kralja Borisa

Sofija, 8. avgusta g. Kralj Boris bo, kakor že javljeno, v kratkem odpotoval v inozemstvo. V njegovem spremstvu bo princ Ciril. Inozemsko potovanje kralja Borisa se v inozemstvu še vedno komentira na različne načine. Razširjene so zopet govorice o predstoječi zaroki kralja. Navaja se več imen.

Pompozni sprejem novega italijanskega poslanika v Albaniji

Tirana, 8. avgusta g. Semkaj je došel novi italijanski poslanik marchese Sorania, katerega je albanska vlada posebno svečano sprejela. V pristanišču Drača se je zbralo mnogo zastopnikov albanskega zunanjega ministrstva, celokupni občinski svet Drača ter osebe italijanskega poslanstva. Močna oddelka vojaštva in orožništva sta mu izkazala vojaške časti. Svojo pot v Tirano je nadaljeval italijanski poslanik v spremstvu močne orožniške patrle pod vodstvom vrhovnega poveljnika albanskega orožništva. Na dvoru se delajo vse priprave za njegov sprejem.

Nemški odgovor na poljsko noto

Nemčija je bila prisiljena povišati carine za uvoz agrarnih pridelkov zaradi pereče krize nemškega poljedelstva in odklanja pogajanja za znižanje teh carin

Varšava, 7. avgusta. AA. Včeraj je poljska vlada sprejela odgovor na noto, ki jo je 14. junija poslala nemški vladi glede na povečanje nemških carinskih tarif za uvoz poljskih pridelkov.

V svojem odgovoru se nemška vlada sklicuje na pojasnila, ki jih je dala pred nekaj časa na temelju argumentov, ki so jih ji diktirale okoliščine in zaradi katerih je nemška vlada morala zvišati carinske tarife na poljske pridelke. Nemški odgovor daje navdaja, da je nemška vlada imela pred očmi poljedelsko krizo, ki je v Nemčiji mnogo hujska nego v drugih državah, a da je navzlic temu postavila nove zvišane carinske takse na uvoz poljedelskih pridel-

kov na isto podlago, kakor že prej povišane uvozne tarife.

Nove tarife so bile nujno uveljavljene, ker se je pokazalo, da je nezadostna dosedanja zaščita nemškega poljedelstva. Iz gori navedenih razlogov nemška vlada ne želi začeti s poljsko vlado pogajanj v svrhu dajanja kakih kompenzacij, zato da doseže gospodarsko ravnotežje, ki je omajano z zadnjim zvišanjem nemških tarif na uvoz poljskih pridelkov. Poljska vlada je bila ta pogajanja predlagala, ravnajoč se po normah, ki so za slične primere predvidene po gospodarski komisiji, ki je marca t. l. zasedala v Ženevi.

Gladovna stavka v praški jetnišnici

Praga, 8. avgusta. V jetnišnici v Pančracu, kjer je zaprtih več komunistov, je izbruhnila gladovna stavka. Gladovati so začeli najprvo ženski jetniki, njihovemu vzgladu pa so sledili tudi moški. Stavka traja že sedem dni ter so nekateri jetniki docela onemogli.

Avstrijsko-češkoslovaška gospodarska konferenca

Praga, 7. avgusta. AA. Ob priliki jesenskega velesojma se bo ustanovilo v Pragi češkoslovaško-avstrijsko društvo, slično avstro-češkoslovaški družbi, ki obstoji že tri leta na Dunaju. Razen tega bo gospodarska avstro-češka konferenca, ki se bo bavila z gospodarskimi vprašanji obeh držav.

Naš „Lojze“ na naboru

Komisija letalskih strokovnjakov v Zemumu je soglasno izjavila, da je »Lojze« prvovrstno letalo

Ljubljana, 8. avgusta.

Novo letalo našega Aerokluba, naš »Lojze«, je moralo takoj po krstu v Zemumu na nabor pred komisijo vazduhoplovne komande. Kaj takega se menda še nobenemu Lojzetu ni primerilo. »Lojze« je startal v ponedeljek zvečer ob 18. iz Ljubljane, pilotiral je Janko Colnar, spremeljal ga je predsednik Aerokluba g. Rado Hribar. Po 43-minutnem poletu je letalo pristalo na zagrebškem letališču.

»Lojze« je že v Zagrebu vzbudil splošno pozornost. Zagrebčani so se izrazili zelo laskavo o njegovi konstrukciji. Pilot Colnar je moral v Zagrebu večkrat stati, da pokaže »Lojzetove« vrline Zagrebčanom. Z našim novim letalom se je dvignil v zraku višave civilni pilot Strizevski, ki velja za enega najboljših letalcev v naši državi. Strizevski se je z »Lojzeto« prav spretno sukal in gugal po zraku. Ko sta se vrnila na tla, je izjavil, da je letalo kot tipično sportno prvovrstno. Zlasti so mu ugajala krmila, ki reagirajo na vsako najmanjšo kretnjo. Zagrebčani so se zanimali, če bi bil inž. Bloudek pripravljen zgraditi tudi njim takega imenitnega tica.

V torek popoldne je »Lojze« nadaljeval polet. Ob najlepšem vremenu sta Colnar in Hribar startala ob 16. z zagrebškega letališča in se spustila ob 18.06 na letališču v Zemumu. Za 400 km dolgo zračno progo sta rabila 2 uri in 6 minut, torej povprečno 195 km na uro. Letalo je pa letelo najmanj s hitrostjo 200 km, kajti pri Vinkovcih je Colnar zašel iz smeri in izgubil orijentacijo.

Včeraj popoldne je bil na prostranem, krasnem, najmodernejšem urejenem letališču v Zemumu tehnični pregled letala. V komisiji so bili letalski kapetan Pintar, komisar Ljubljancin, letalski inž. Pišmarn in štirje drugi letalski strokovnjaki. Ko

misija si je zabeležila vse podatke o našem »Lojzetu«, ga stehala, pregledala statične proračune inč. Ugotovila je, da tehta 364 kg, da lahko vzame s seboj 8 kg olja in 73 kg bencina. Dovoljena koristna teža (nosilna) znaša 180 kg. Po pregledu in poletih je komisija odobrila vse novosti novega aviona in njegove detaje.

Po splošnem tehničnem pregledu in statičnih proračunih, ki se pa zaradi nove konstrukcije teoretično točno se ne morejo popolnoma ugotoviti, kar bo komisija ugotovila šele naknadno, je komisija izdala odobrenje za letanje in uporabo, naglašujoč v svoji oceni, da je letalo prvovrstno, brezhibno in po konstrukciji originalno. V tem pogledu je »Lojze« prvo letalo popolnoma domače konstrukcije. Tvorica »Ikarus« in drugi sicer izdelujejo v Jugoslaviji letala, vendar še nobeno ni bilo samolastna konstrukcija.

»Lojze« je vsem ugajal. Poleg komisije so si ga ogledali številni letalci, vojaški in civilni. Zastopniki beograjskega Aerokluba so bili zelo navdušeni in so vprašali konstruktorja, če bi bil pripravljen zgraditi tudi njim tako letalo. Enako željo je izrazilo Uduženje rezervnih avijatikov.

Včeraj dopoldne je bila preizkušnja novega letala končana, nakar sta se predsednik Aerokluba in pilot Colnar poslovila ter odletela nazaj proti Ljubljani. Včeraj popoldne sta se ustavila v Zagrebu, od koder bosta pa šele danes ali jutri nadaljevala polet. Popoldne sta imela namreč hud protiveter, obenem se je pa v Gorjancih pripravljalo k nevihti.

»Lojze« je torej nabor dobro prestal in dokazal, da je bila konstrukcija novega letala našega Aerokluba v zanesljivih rokah. Vsem, ki so pripomogli naši mladi civilni avijatici do tako lepega uspeha, gre vse priznanje.

Slovenci v Beogradu 1. 1910

Kako so bili sprejeti 1. 1910. v srbski prestolnici Slovenci, ki so se udeležili izleta »Ljubljanskega Zvona« v Beograd

Bilo je leta 1910. meseca junija, ko je pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« sklenilo odpotovati v Beograd, da ponese poplavljenec šumadije nekaj nabranih kron iz Slovenije, ter da s svojim koncertom v beograjskem gledališču pomnoži nabrano svoto.

Prišlo se je na veliko število udeležencev, toda dekleta so jokala, boječ se, da bodo avstrijske oblasti njihove fante preganjale, tudi žene so se bale za svoje možje in tarnale so mamice za sinove, češ na povratku bodo vsi udeleženci izleta v Beograd aretirani. Tako se je javno govorilo. Strah je lepa reč in ustrašili so se pretenjati, ostali so doma na zapecu. Odpotovanje nas je samo 96.

Sprejem v Beogradu je bil sijajen, in to je bilo 1. 1910! Jaz sem bil letos na vseslovenskem zletu, in sicer v prvi vrsti zato, da osvežim spomin na leto 1910., da vidim prostor, kjer nas je mestni župan g. Kostva Glavinic tako prisrčno pozdravil, da vidim prostor, kjer nas je kraljevič Aleksander pogostil, da vidim kapelico, kjer sem četrt ure govoril s kraljem Petrom. Prostor sem v Topčideru našel, ali ne kapelice, katero so med vojno granate porušile. Obiskal sem tudi g. K. Glavinica in pregledal vse, kar me je moglo zanimati, in spominjati na romanje v Beograd, ki je pa nekaterim pritisnilo pečat veleizdajalcev. Bili smo mladi še in korajžni in nosili smo v prsih »srce junaško« — mi slovenski iredentisti.

Letos prav na Petrovo je minilo 20 let, od kar smo prisostvovali liturgiji v saborni cerkvi. Bil je zbran ves diplomatski zbor, vsi ministri s Pašičem na čelu, in vsi ljubljanski romarji. Slišali smo čestitke mitropolita pok. kralju Petru. Letos, čez 20 let, je bil v saborni cerkvi namesto kralja Petra kralj Aleksander s kraljico. — Vse je bilo prav tako, kakor na Petrovo 1. 1910., samo da ni bilo slovenskih iredentistov, temveč bili so osvobodjeni Jugoslovenci. — Kdo bi bil tedaj mislil na take izpremembe v tako kratki dobi?

Izmed njih, ki so bili z nami, omenjam go. Franjo dr. Tavčarjevo, njeno hčerko Pipo in sina Ivana in neko čestitljivo staro mamico, dalje dr. Šviglja in Zorka Prelovca. Pozabiti pa tudi ne smem najbojevitjega g. P. Strela. Bogvé, ali je še živ?

A. S.

O izletu Slovencev v Beogradu, o katerem je nam postal kratko poročilo prijatelj našega lista, je obširno poročal tudi »Slovenski Narod« 15. julija 1910. Iz tega poročila posnemamo nekaj zanimivih podrobnosti.

Vsi srbski listi, zlasti »Politika«, so priobčili navdušene članke Slovencev v pozdrav. Prihod je bil napovedan popoldne. Že ob 11. se je zbrala v pristanišču nepregledna množica, ki je nestrpno pričakovala prihoda gostov. Novi parnik srbskega parobrodnega društva »Vardar«, okrašen z zelenjem in nešteti zastavicami, je odplul v Zemum, da sprejme na krov slovenske izletnike. Na krovu je bila tudi godba kraljeve garde in beograjski odbor za sprejem Slovencev, na čelu mu prof. Rista Odavič s tajnikom dr. Zupaničem. Vlak je imel 40 minut zamude, toda množica je navzlic temu potrpežljivo čakala. Bilo je že skoro popoldne, ko je »Vardar« odinil od zemunske obale. Med zvoki narodne himne »Naprej zastava Slave« je parnik končno priplul v pristanišče.

S trdnjavo so grmeli topovi Slovencev v pozdrav, občinstvo je pa mahalo s klobuki in robji ter navdušeno klicalo »Živeli

Slovenci!« Na mostičku, postlanem s travo in okrašenem z zelenjem, je stal mestni občinski odbor, na čelu mu župan Kosta Glavinic. Ko se je navdušenje nekoliko podelilo, je imel župan Glavinic tale pozdravni govor:

»Sestre Slovenke, bratje Slovenci! Prihod vaš v našo sredino je napolnil srca vseh meščanov srbske prestolice z nepopisnim veseljem. Veliko in malo, vse, kar srbski in slovanski misli in čuti v Beogradu, se raduje in veseli, da vas more pozdraviti. In evo zakaj! Srbski narod, tako v kraljevini, kakor izven nje, je imel v svoji prošlosti srečne in težke dneve, a bilo je več težkih kakor srečnih. Bili so trenutki, ko je bil srbski narod na robu obupa, ko so ga vsi zapuščali. Ali tudi takrat je imel enega zvestega prijatelja, ki je preziral vse svoje nevolje in nevarnosti, ki so mu pretile, vedno čvrsto stal rami ob rami ob strani srbskega naroda, čuteč srbsko nesrečo za svojo nesrečo. Ta veliki, čvrsti, iskreni, neomahljivi prijatelj srbski, to ste bili vi, brate in sestre Slovenci.

A kakšni in koliki ste nam prijatelji, dokazujete s tem svojim današnjim posemom v Beogradu. Zato boste razumeli to našo radost in srečo, da vam moremo ob prvem koraku vašem na svobodna tla kraljevine Srbije vzklikniti v imenu beograjskega prebivalstva: Dobro nam došlo, drage in mile sestre naše, dobro nam došli, dragi in mili bratje!

V imenu Slovencev se je v kratkem in prisrčnem govoru zahvalil za sprejem in pozdrav državni poslanec Alojzij Strekelj. Po njegovem govoru so priredili Srbi Slovencev tako navdušene ovacije, kakršnih še niso bili deležni. V nedeljo dopoldne je bila v »Gradijski kazini« na čast Slovencev slavnostna akademija. Udeležili so se je polnoštevno vsi Slovenci. Otvoril jo je rektor srbskega vseučilišča Sava Urošević, ki je v vznesenih besedah proslavil slovenski narod in njegov idealizem ter slikal v živih barvah zasluge, ki so si jih pridobili Slovenci za kulturno edinstvo jugoslovanskih plemen.

V imenu Slovencev je govoril predsednik Ljubljanskega Zvona dr. Švigelj o kulturnih vezeh, ki spajajo srbski in slovenski narod, in o načinu, kako naj se te vezi še bolj poglobijo. Sledilo je predavanje dr. Zupaniča o jugoslovanskem problemu. Po predavanju je upravitelj Narodnega gledališča Milorad Gavrilović recitiral slovenske pesmi v srbskem prevodu. Aškerčev »Srpsko dekle« pa v originalu.

Opoldne so bili Slovenci povabljeni v goste k najuglednejšim srbskim rodbinam. Popoldne so posetili pokopališče, kjer so srbski in slovenski pevci zapeli več žalostink. Zvečer se je vršil v Narodnem gledališču koncert, na katerem sta nastopila poleg takratnih pevcev »Ljubljanskega Zvona« člana ljubljanske opere Lj. Ilčić in ga. Iva Föderperspergova. Po koncertu je priredila mestna občina Slovencev na čast banket na vrtu hotela »Imperial«. Beograjsko Kolo srbskih sestara je izvolilo Franjo dr. Tavčarjevo za častno članico, kar ji je sporočil beograjski župan Kosta Glavinic. Za županovo napitnico so se zahvalili Franja dr. Tavčarjeva, dr. Švigelj in P. Strel.

V ponedeljek dopoldne so posetili Slovenci Smederevo, kjer so bili navdušeno sprejeti. Ko so se zvečer vračali s parnikom »Šumadija« v Beograd, so jim grmeli v pozdrav trdnjavski topovi. V torek dopoldne so prisostvovali vojaški paradi v proslavo godu kralja Petra, po paradi so si pa ogledali kraljevski vrt, kjer jim je bil prirejen zajtrk. Tu je prišel med nje

prestolonaslednik Aleksander ter si dal po profesorju Odaviču predstaviti go. dr. Tavčarjevo, dr. Šviglja, go. Supančičev, gđ. Pipo Tavčarjevo in še več drugih gostov. Z vsemi se je prijazno razgovarjal. Popoldne so si Slovenci ogledali ljudsko veselico na Topčideru in prisostvovali slavi kraljevega imena. Tu je kralj Peter nagovoril tajnika Ljubljanskega Zvona Zorka

Prelovca, s poslancem Štrekljem se je pa razgovarjal dobre četrte ure. Zvečer so se Slovenci udeležili ljudske veselice na Kalemegdanu, pozneje so bili pa povabljeni v Oficijski dom, kjer je kralj otvoril z go. dr. Tavčarjevo ples. V sredo popoldne so se Slovenci poslovili od gostoljubnega Beograda.

na Taboru; ob 16. uri: Uprizoritev lutkovne igre »Gasperjev junaški čin« na Taboru. Predvidoma se bo vprizorila še kakšna lutkovna igra na drugih ljub. odrih. Ob 20. uri: Prijateljski poslovilni večer v restavraciji Tabora. Igra salonski orkester.

Vsa omenjena društva, oziroma njihove zastopnike iz vseh krajev države, prosimo, da se pravočasno pisмено javijo na naslov: Boris Orel, Ljubljana, Jugobanka.

Za pripravljajni odbor: Mladen Široja, Zagreb, Joso Zidarič in Boris Orel, Ljubljana.

„Washington Herald“ o Jakcu in predvojni Srbiji

Kako sodi ameriški pisatelj Olmsted o našem slikarju

Ljubljana, 8. avgusta.

Priobčujemo prevod članka v največjem washingtonskem dnevniku »Washington Herald«, ki ga je napisal ameriški pisatelj Stanley Olmsted.

Sredi julija se je Božidar Jakac mudil na kr. jugoslovanskem poslanstvu, ki mu je dom, kot se spodobijo jugoslovanskemu umetniku. V sprejemnih sobah često vidite studije v barvah in risbe, ki neformalno razobešene po stenah ditajo stan.

Tudi delavnico ima, namreč v Corcoranovi galeriji. Tu je osvežujoče ozračje za slikarja, ki se ustavi na svojih potovanjih, da zajame duha Krezove stolice, ki še ni posebno umetniško središče.

Tako mladi Jakac potuje po svetu! Za valom gre in sam prinaša val. Od detinskih let ga motri oko matere domovine. Da, pred nekaj leti se je Jugoslavija sama pobirgala zanj.

Z najvišjim odlikovanjem je dovršil Akademijo umetnosti v Pragi. Njegova domača vlada ga je nato poslala v Pariz, da dokonča studije.

Plemenito in etično zanosno je bilo stališče male kraljevine, ko je 17letni šolar sprožil strel, ki mu je mesec nato sledil zloglasni in močnejši nesramni diplomatski ultimatum z Dunaja v Bograd.

Nič manj neomadeževan in junaški ni bil oni vojni ščit, ki je nemškemu »kajzerju« preprečil odprto pot iz Baltika v Perzijski zaliv.

Svetu je zastajala sapa, ko je videl končani pohod na Marni. Zaposlen in potič krvavo kri bi težko pojmoval drugi čudoviti čin junaštva. Dvakrat je polmilijska avstrijska armada morala bežati nazaj čez Drino pod pritiskom srbskih vojakov kralja Petra. Tudi tu se je izrekla sodba svetovne usode proti »kajzerju«. Ob enakem momentu s soglasnim gromom proroške žalne pesmi.

Debeli zvezki risb in posnetkov so dokaz Jakčeve delavnosti. Zdi se, da bogastvu ni konca ne kraja. Rekli bi morda, da ni mogel nikdar prenehati z delom, od kar je začel slikati z željo, da posname vse, kar vidi, ali je videl v preteklosti.

Ogledate si sliko drugo za drugo in poglobljeno ste v Jugoslavijo. Z vseh vidikov imate pred seboj vasi njegove mladosti. Neokretno srednjeveštvo. Na starodavnost zbuja spomin tu bolj kot kjerkoli v stari Evropi.

K sreči se Jakac tudi ne zateka k nikakemu »izmu«, ko riše črne steze, po katerih se je moglo potikal Villon, ko snuje raznešeno, veke staro selo v globeli

ali v mozaiku pobarvane stolpe. Predmet, ki ga pokaže, zadošča.

Pred vami je z ono potezo individualnosti, ki sega globlje kot možnosti fotografije. Čutite, da gledate predmet, katerega je umetnik videl, ne pa kakšno kljuko, naj bi bila še tako originalna, ki se je rodila v umetnikovih mislih. Tako ste uvedeni v Jugoslavijo — tisto deželo, ki je po pasje zatrla Shawovega »čokoladnega soldata«.

Pri studiji tipov ter v lesorezih in gravurah pa umetnik postane bolj simboličen. Občutil je moderna stremjenja pri nekaterih delih precej občutno. Ta so razširila njegov pogled. Tu pa tam so ga navdahnili z izrazitostjo, ki nas spominja na Poeja in Baudelaire. Vendar si ga niso podrgli.

Med posnetki nahajamo portret njegove matere, ki tekmuje po srednjeevropski slavi in poznanosti z Whistlerjevim portretom matere, znane v Angliji in Ameriki. Kakor Whistlerjeva slika, ako ni to silka upornega duha, tako tudi ni akademski. V tem se konča podobnost. Whistler je gledal za potezo, deviško a zavestno, dočim se zdi, da je jugoslovanski Jakac iskal tajnostnega razodetja, kakor da kopije s cepinom. To je mati, kakršno vidi sin iz najgloblje spoznavanja.

V Washingtonu riše portrete kongresnikov. Šest jih je do sedaj dovršil. Štiri iz Minnesote: William S. Pittengerja, Harolda Knutsona, W. I. Nolana in Malvina J. Maasa. Druga dva sta Albert Simms iz Nove Mehike in Anning S. Prall iz New Yorka.

Umetnik je videti še mlajši, kot je na sliki. Vendar je že imel 46 razstav. Osem samo v Pragi. Dve v Parizu, kjer je leta 1925 dobil odlikovanje na mednarodni razstavi dekorativne umetnosti. Varšava, Berlin, Dunaj, London, Bruselj, Zurich, Bern, Florenca, Barcelona in razni balkanski kraji so druga mesta njegovih razstav.

Vzorci njegovih različnih proizvodov, poleg njegovih ženjalnih lesorezov, so v posesti slovenskih, hrvatskih, srbskih in češkoslovanskih narodnih galerij. Kakšen tuat mest ima tudi privatne Jakčeve zbirke, med temi so mesta Tunis, Madrid in Pariz.

Izmed njegovih zaupnih prijateljev je močnejši najbolj bodrilno ono s hrvaškim umetnikom Ivanom Meštrovičem, katerega kult med ultra-moderno bo celo za brezbriznega laika populariziral njegovo ime, da bo slovelo kot Matisssov.

Ustanovitev jugoslovanske lutkovne zveze

V nedeljo 17. t. m. se bo vršil v Ljubljani kongres, na katerem bo ustanovljena jugoslovanska lutkovna zveza

Ljubljana, 8. avgusta.

Ni pač danes na svetu države, v kateri se lutkovna umetnost, ki so jo svetovni odličniki vseh dob ocenjevali za važnega činitelja za vzgojo mladine in duhovno rast človeka, — ne razcvita v čudovit, bajen cvet, in ni naroda, v katerem ne vrši skoz stoletja mala, zagonetna lutka s svojo pravilno in groteskno besedo visoko kulturno poslanstvo, ki mu vodstva sodobnih držav — češkoslovaška republika, Rusija, Nemčija, Belgija — izkazuje posebno čast s tem, da lutkovna gledališča denarno podpirajo ali pa jih razpredajo po šolah. V doline narodne kulturne ustanove kot je n. pr. Masarykov zavod za ljudsko vzgojo v Pragi, pa lutke in lutkovna gledališča sprejemajo pod svoje okrilje ter smatrajo, da program njihovega dela brezpogojno vokvirja duhovni in idejni svet lutkovne umetnosti.

Sodobnemu človeku, ki mu mrzli tok časa odvzema njegovo pravo svobodo, lutkovna umetnost mnogo pomeni. Mnogo več kot si misli malodušni povprečenec, ki mu je lutkovno gledališče samo čudovita igračka in samo kratek »gasperki« spasec. Sodobnemu človeku je ta umetnost očistevalnica vse kalne posvetnosti in pretop v živ, svetel utrip človečnosti. In mnogo pomeni zlasti človeku iz našega naroda. V njej izumira brezdomstvo: človek se vrača k svoji zemlji. Kajti lutkovna umetnost kot razodetje narodne pesmi pravilje in bajk, sega globoko v preteklost, odkoder prinaša po čudnih, lesenih likih tisto večno lepoto, v kateri so vžgani vsi ognji vselega in žalostnega bistva našega naroda. Lutkovna umetnost je posebej blestaje prirodena zdravila in duhovnih stremiljenj in teženj, ki so vsestrane v lepi podzavestnosti človeka. Ona je po svojem širokem, dinamičnem življenju vodoravna solnčna cesta, ki veže stari in novi čas.

Radi velikih etičnih in etičnih vrednot, ki so v lutki in v lutkovni umetnosti, so v vseh državah zrastle udruženja, ki imajo ta veličaven smoter, uravnavati umetnost lutkovnih gledališč v rast in razmah, in jo očuvati propadov. Kako pa je v naši kraljevini Jugoslaviji?

Slovenci, Hrvati in Srbi smo se z lutkovno umetnostjo spoznali šele po svetovni vojni. Toda dvoje odličnih gledališč (Klemenčič — Ljubljana, Široja — Zagreb) sta ostali osamljeni in njihov blesteč razmah se je neizprosno razbil ob nerazumevanju javnosti in ob tistem večnem finančnem vprašanju.

Ker bi sedanjemu malemu številu lutkovnih gledališč kanila slej ali prej zagroziti ista usoda in nočemo prepustiti njihova življenja krivčnemu valu usode, potem pa ker iskreno želimo lutkovni umetnosti v naši državi odbrati tisto mesto, kot ga po svojem duhovnem poslanstvu in po svojih svojevrednih umetniških izrazilih brezpogojno zasluži, smo se odločili, da ustanovimo

Jugoslovanska lutkovna zveza

Ustanovitev te zveze naj pomeni razsestje in prelom s dobo, ki je po svojem sicer važnem predhodniškem značaju padala zdaj v živo življenje, zdaj v mrtvo negibnost, ter naj izrazi v pozdrav novi dobi. Ta pa naj bo v svitu naše samobitnosti več čen izraz močnega, kolektivnega dela, jasne, izbrusene usmerjenosti in umetniške vpetosti sedanjih in bodočih lutkovnih gledališč.

Ker pa hočemo ustanovitev te zveze izvesti v soglasju in ob sodelovanju vseh naših kulturnih in umetniških krogov, vabimo na kongres za ustanovitev Jugoslov. lutkovne zveze, ki se bo vršil 17. avgusta t. l. v Ljubljani, vsa naša kulturna društva, predstavniki držav, oblasti, mest in občin, vse naše prosvetne delavce, umetnike, akademsko omladino, in sploh vso slovensko hrvaško in srbsko javnost.

Spored kongresa za ustanovitev Jugoslovanske lutkovne zveze, ki se bo vršil 17. t. m. ob 9. uri v Ljubljani na Taboru, vhod z Verhovčeve ceste, vsebuje tale dnevni red: uvodne pozdravne besede, referat pripravljajnega odbora, govori udeležencev kongresa, prečitavanje in odobrenje pravilnika Jugoslov. lutkovne zveze, volitev odbora, slučajnosti.

Po kongresu so še tele prireditve: Ob 15. uri: Otvoritev lutkovne razstave

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Petek, 8. avgusta 1930, katoličani: Cirijak, pravoslavni: 26. julija, Paraskeva.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino Matica: Ladja glumcev.

Kino Ideal: Tuja žena je privlačnejša.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bahovec, Kongresni trg; Ustar, Sv. Petra cesta; Hočevar, Spodnja Šiška.

Plavalne tekme

Ljubljana, 8. avgusta.

Danes dopoldne so se pričele v kopališču SK Ilirija plavalne tekme za juniorsko državno prvenstvo. Vreme za plavalne tekme ni baš najboljšo, kajti deževalo je vse dopoldne, kljub temu pa se vrše tekme točno po programu, prisostvuje jim pa tudi mnogo občinstva. Dopoldne so se vršila samo predtekmovalna juniorjev na 50 m ter skoki z deske za juniorke. Juniorji so startali v sedmih skupinah. Rezultati so bili nastopni:

I. grupa

1. Kuzmanič Paško (Jadr.) 30.1, 2. Panjkovič Gjuro (Viktorija), 3. Ciganović Drago (Jug), 4. Stokić Nikola (Beograd).

II. grupa

1. Marović Uroš (Jadr.) 29.1, 2. Vilfan (Prim.) 29.3, 3. Gorišč Franjo (Bob), 4. Betner Drago (Jug).

III. grupa

1. Mirimiša (Jadr.) 30.7, 2. Donatić (Bob), 3. Šulić (Concordia), 4. Zirovnik Boris (Ilirija).

IV. grupa

1. Brajinović (Jadr.) 29.5, 2. Rajčević (Jug), 3. Fritsch (Ilirija), 4. Balaš Gradjan-ski).

V. grupa

1. Gazari (Jadr.) 30.1, 2. Dimitrijević (Beograd) 30.2, 3. Dabrović (Jug), 4. Ne-govetić (Viktorija).

VI. grupa

1. Radovan (Jug) 30.1, 2. Maljić (Vik-torija), 3. Durman (Beograd), 4. Ferček (Gradjanski).

VII. grupa

1. Prvan (Jadr.) 30.1, 2. Marčeta (Viktorija), 3. Lavrenčič (Ilirija), 4. Bika (Beograd).

Pri vsakem startu je tekmovalo 6-8 juniorjev. Vsi navedeni so se plasirali za semifinale. Kakor je videti iz rezultatov, ima najboljšo juniorje splitski Jadran, ki je v šestih skupinah zasedel prva mesta. Časi, ki so jih dosegli tekmovalci, so prav dobri, večinoma od 29 do 33 sekund. Od domačih klubov so se kvalificirali za semifinale Vilfan (Primorje), Fritsch, Lavrenčič in Zirovnik (Ilirija). Za finale pa Ilirijani nimajo izgledov, tam pride v poštev samo Vilfan, ki bo edini kos Jadranašem.

Dopoldne so se vršili tudi skoki junior semifinale.

Nesreče in poskušen samomor

Ljubljana, 8. avgusta.

Včeraj in danes so pripeljali v ljubljansko bolnico več žrtv težkih nesreč, od katerih se ena bori s smrtjo. Najtežja nesreča se je pripetila sredi okoli 18. na Šmartinski cesti. Justina Jeglič, 7 letna hčerka snažlike železniških voz na državnem kolodvoru, se je zvečer z otroci igrala na železniškem mostu. Nenadoma je dekletce izgubilo ravnotežje, omahnilo in strmoglavilo s približno 7 m visokega mostu na cesto, kjer je nezavestno obležalo. Nesrečnega otroka so z rešilnim avtom pripeljali na kirurški odelček v bolnico, kjer so ugotovili težke notranje poškodbe. Stanje male Justine je zelo resno.

Druga težka nesreča se je pripetila včeraj v Veliki Poljani. France Rigler, posestnikov sin, je zašel z desno nogo v mlatintov, ki mu jo je popolnoma zmečkal. Nesrečnemu fantu bodo najbrž morali nogo amputirati. — Tretja žrtev nesreče oz. lastne ne previdnosti je postal 20 letni posestnikov sin Alojzij Tratinik z Vrhpolja. Fant je našel staro patrono, s katero se je tako ne previdno igral, da mu je eksplodirala v roki in ga precej poskovala na glavi in po rokah.

Snoči so prepeljali v ljubljansko bolnico tudi mladega samomorniškega kandidata, 25. letnega brezposelnega pleskar-skega pomočnika Franca Novaka iz Most. Fant si je prerezal žile na rokah. Njegovo stanje ni opasno in bo lahko že čez nekaj dni bolnico zapustil. Vzrok poskušenega samomora je baje nesrečna ljubezen. France je hotel že pred meseci skočiti pod vlak, pa so mu v zadnjem hipu preprečili. Marija Usuk, hčerka posestnika iz Škrlj pri Igu, je tako nerodno padla, da si je zlomila desno nogo. — Posestnik Alojzij Garvaj, iz Bičjeje občine St. Jurij, star 60 let je padel z drevesa in si zlomil desno nogo.

Uspeh.

— No, kako si zadovoljen s svojim predavanjem? Si imel velik uspeh?

— Pa še kako! Poslušalci so ves čas sedeli z odprtimi ušmi.

— Torej zdeli so, praviš.

Dnevne vesti

— Spomenik kralju Petru v Senti. Narodna obrana v Senti je sklenila postaviti kralju Petru spomenik. Akcija za nabiranje prostovoljnih prispevkov prevzamejo vsa kulturna in humanitarna društva.

— Napredovanje v naši vojski. Napredovali so za konjeniške kapitane II. razreda poročniki Slavko Bar. Krunoslav Delin, Josip Kružič in Franjo Hutinger, za zrakoplovnega podporočnika pa narednik Vladislav Truc.

— Razid društva. Društvo privatnih namoščenecv podružnica Trbovlje se je zaradi pomanjkanja članov prostovoljno razidlo.

— Navdušenje Poljakov za našo državo. Zadnje dni julija se je vršil v Varšavi jugoslovski večer, na katerem so poročali poljski Sokoli o svojih vtisih z vsesokolskega zleta v Beogradu in iz Jugoslavije sploh. Večera se je udeležilo mnogo občanov. Velika sokolska dvorana je bila nabito polna. Samo Sokolov in Sokolice je bilo okrog 500. Tajnik poljskega Sokolstva Boguslawski je poročal o zletu v Beogradu in je zlasti naglašal pristen sprejem, katerega so bili deležni Poljaki povsod, kjer so se ustavili v naši državi. Nastopilo je še več govornikov in vsi so hvallili našo gostoljubnost in lepote naših krajev.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list št. 17. banske uprave dravske banovine« št. 17. dne 8. t. m. objavlja zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929, uredbo o sanitetsko tehniških predpisih za gradnjo javnih bolnic, naredbo o uvažanju živali v potniškem in poštnem prometu po železnici, ladiji ali drugih dovoljenih prevoznih sredstvih ter po kopnem, pravilnik o polaganju državnega strokovnega izpita predmetnih učiteljev iz II. kategorije tehniških srednjih šol, višjih ženskih obrtnih strokovnih šol, moških in ženskih strokovnih (delovodskih) šol po § 54 zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, pravilnik za izvrševanje določil o banovinski in občinski trošarini ter dopolnitve pravilnika o sestavi in delokrogu banskega sanitetnega sveta.

— Gospodinska šola v Smihelu pri Novem mestu razpisuje sprejem gojenk v devetmesečni gospodinski tečaj, ki se bo pričel 15. septembra in bo trajal do 15. junija 1931. Sprejemni pogoji so: starost najmanj 16 let, telesno in duševno zdravje, navedena neoporečnost in z dobrim uspehom dovršena ljudska šola. Ostale pogoje sporoči na željo vodstvo zavoda. Prošnje za sprejem je poslati zavodu do 1. sept.

— Prodaja lesa in drv. Direkcija šum v Ljubljani sprejema do 26. t. m. pismene ponudbe glede prodaje lesa in drv. Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.

— Prodaja zunanjih gum za kolesa (biciklke) se bo vršila potom ustne licitacije dne 27. t. m. v pisarni I. kolesarskega bataljona v Ljubljani. Oglas je na vpogled v pisarni zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji na pri omenjeni pisarni.

— Tabor ZSV na Brezje. Kljub temu, da je bila polovična vožnja bojevnikom in njih svojcem za tabor Zveze dne 10. t. m. na Brezje oddita, se bo slavje vršilo po običajnem sporedu. Odkrila se bo obenem tudi spominska plošča padlim tovarišem iz Brezja. Igrala bo železničarska godba »Sloga«, pel bo zbor zbranih vojni tovaršev. Tovariši, kdor more, naj pride! Na svidenje! — ZSV.

— Konstruktor raketa na luno v Novem Vrbsu. Sloviti konstruktor raketa na luno, prof. Henrik Obert iz Berlina, je te dni prispel v Novi Vrbs, kjer je posetil svoje roditelje. V Novem Vrbsu ostane samo nekaj dni, potem pa odpotuje v Transilvanijo. Profesor Obert je sprejel dopisnika novosadskega »Deutsches Volksblatt« in mu dal daljšo izjavo, v kateri izraža mnenje, da zmagata med prostorom ni nobena utopija, temveč realen problem.

— Krško ob Savi. V nedeljo 10. t. m. bodo za tukajšnje župno cerkev posvečeni trije novi zvonovi: glas E — 1031 kg, 125 cm premer; glas G — 484½ kg, 97 cm premer, glas H — 309 kg, 81 cm premer. Strokovna sodba kolovadarjev novih zvonov je ugodna; upamo, da vzdrži tudi, ko bodo zvonovi obešeni. Zvonove je vili livarna St. Vid nad Ljubljano. Slovesnost posvečenja se prične v Krškem v nedeljo ob pol 9. dopoldne.

— Lovski blagor. V lovskem revirju Ernesta Tišlerja v Spodnjem Dolu pri Vitanju je te dni lovec Ivan Potočnik iz Pako z enim strelom pogodil dva boreca se srnaka.

— Rdeč mramor v banjalški okolici. Iz Banjaluke poročajo, da so v tamošnji okolici te dni odkrili rdeč mramor, ki bi lahko uspešno konkuriral inozemskemu, zlasti pa italijanskemu. Dosedaj se pa ni še nihče javil, ki bi hotel to naravno bogastvo eksploatirati.

— Telovadno akademijo v letnem gledališču zdraviliške uprave v Rogški Slatini priredi Sokolsko društvo Celje. Akademija, ki obsega deset točk, je določena na praznik dne 15. t. m. Celjani bodo na tej akademiji pokazali razvijani mednarodni publiko intenzivno in tiho delo, ki ga vrši Sokol v svojih telovadnicah.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo oblačno in spremenljivo vreme. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Skopju 37, v Beogradu 36, v Splitu in Sarajevu 32, v Zagrebu 28, v Ljubljani 23, v Mariboru 22 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 761,1 mm, temperatura je znašala 15,2.

— Za stavo izpil dva litra žganja in umrl. V neki gostilni v Banji blizu Rakitje je te dni delavec Ivan Vuković iz Jezerana trdil, da lahko popije dva litra žganja. Ker mu niso verjeli, je stavil za 100 Din. Popil je res dva litra močnega žganja in hotel še naprej piti, pa so mu preprečili. Nenačiona je pa prebledel, ustnice so mu posiv-

nele in padel je. Prijatelji so skočili k njemu, toda vsaka pomoč je bila zaman. Vuković je bil že mrtev. Sodna komisija je ugotovila, da je podlegel zastrupljenju z alkoholom.

— Delavec utonil. 21letni delavec Milan Trstan iz Osijeka je hotel včeraj preplavati Dravo. Obledo si je privezal na hrbet. Sredi vode ga je pa nenadoma prijel krč in utonil je, predno mu je mogel kdo prihiteti na pomoč.

— V smrt zaradi nesrečne ljubezni. V sredo okoli 18. se je v hotelu »Royal« v Zagrebu ustrelil 30letni hotelski uslužbenec Srdjan Mikić, doma iz Modrice v Bosni. Mož se je zaljubil v 39letno sobarico Ljubico Berger iz Lipika, na katero je pa bil zelo ljubosumen. Zalezoval jo je vsak korak in se prepiral z njo, če je morala v sobo h kakemu gostu ali tuju. V sredo popoldne sta se zopet sprla in vročevrni Bosanec je med prepriom dekle udaril. Končno je sklenil, da gre skupno z ljubico v smrt. Napisal je več poslovnih pism, potem je pa sedel sobarici v sobo in se naglo zaklenil z njo. Hotel jo je ustreliti, ker je pa Bergerjeva obupno klicala na pomoč, se je premislil in naperil orožje samo proti sebi. Ustrelil se je v glavo, težko ranjenega so prepeljali v bolnico, kjer je pa umrl, ne da bi se zavedel.

— Strašen umor mladenke. V mirni vasi Konavlija, blizu Dubrovnika, je bil te dni izvršen strašen zločin, ki je zelo razburil prebivalstvo. Neznani zločinec je pri belem dnevu počakal na cesti v Babin Vir 19letno Ružo Vlahović iz Sutorine, ki je nosila mleko, in ji s kamnom razbil glavo. Oblasti so uvedle preiskavo. Aretiran je bil Pero Budvan iz Sutorine, ki je osumljen zločina.

Iz Ljubljane

—lj Pravoslavna cerkev v Ljubljani. Za pravoslavno cerkev v Ljubljani so določeni gradbeni stroški v znesku treh milijonov dinarjev. Dosedaj je zbral pripravljani odbor odnosno srbska pravoslavna cerkevna občina v Ljubljani okrog 800.000 Din. Dravska banovina je prispevala 50.000 Din, v Ljubljani in po drugih krajih dravske banovine se je pa nabralo okrog 700.000 dinarjev. Obljubljenih je še 100.000 Din, tako da bi znašali prostovoljni prispevki pri nas do enega milijona. Prispevek je obljubil tudi načelnik beogradske občine inž. Nešić. Minister za šume in rudnike je dal pravoslavni cerkveni občini v Ljubljani za pravoslavno cerkev 100 m³ gradbenega lesa na panju. Načrt za pravoslavno cerkev v Ljubljani, katerega je napravil načelnik ministrstva javnih del Momir Korunović, predstavlja na sprednji strani kombinirano kopijo samostanov v Dečanih in Gračanici.

—lj Manjše zidave in adaptacije. V Ziljskega ulici, ki teče ob južni železnici in se izliva v Erijačevo ulico, je napravljen prizidek za sobo in balkon k Medvedovi vili. — Na dvorišču velike Medjatove stanovanjske hiše na Dunajski cesti je stalo dolgo pritično gospodarsko poslopje. Polovica tega poslopja je vzdignjena v enonadstropno stavbo. Zdj stene ometavajo in vzdajajo okenske okvire. V novih lokalih bodo pisarne Stavnice družbe.

Trgovina z železnico
STANKO FLORJANČIČ,
LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 35

prilporeča svojo bogato zalogo razne kuhinjske posode v raznih kvalitetah in prvovrstnih znamk. Aluminijasti lonci in kozice posebno močne in do največjih velikosti vedno na zalogi.

—lj Vodovodno omrežje prodira v obmestno plan. V zadnjem času so dobili Barjani zdravo pitno vodo iz ljubljanskega vodovoda, včeraj pa so začeli delavci kopati jarek v novem naselju, ki se razprostira med podaljšano Gerbičovo ulico in regulirano Gradaščico. Svet je ilovnat in kopanje bi šlo hitro izpod rok, ko bi ne nagažala talna voda. V akcijo je morala stopiti sesalca.

—lj Telefonsko omrežje se pa ne širi tako kakor bi bilo želeli. V zadnjem času so se uvrstili med abonente avtomatične telefonske centrale poleg še par drugih tujih: nunski samostan, Državna deška meščanska šola na Prulah, Brencič in Zalaznik v lepi svoji vili v bližini omenjene šole. Avtomatična telefonska centrala funkcionira imenitno, žal, da je tako težko dobiti telefonski aparat. Ko bi se ustreglo vsem telefonskim reflektantom, bi bila kapaciteta telefonske centrale že pred leti izčrpana.

—lj Iz Hubadove župe JPS. Vsa včlanjena društva naj študirajo sledeče skladbe: Emil Adamič »Oče naš«, moški zbor (župa) Anton Forster »Umrli je mož«, moški zbor (Glasbena Matica), Zorko Prelovec »Zadnje slovo«, moški zbor (»Zborci«), Emil Adamič »Zabučale gore« (Teče voda), mešani zbor (»Zborci«). V oklepajih je naveden založnik, pri katerem se partiture, oziroma glasovi dobe. — Odslej so »Zborci« uradno glasilo Hubadove župe JPS. Župna uprava bo objavljala svoje okrožnice in vesti v »Zborcih«. — Župni pevovodja prosi odgovora na svoji zadnji dve okrožnici (koncert, skupni nastopi).

—lj Ljubljanski Sokol opozarja vse članice in članice ter naraščaj, kateri so se prijavili za izlet v Gornji grad, da je zbirališče v nedeljo 10. t. m. ob 6. zjutraj pred Narodnim domom. Odhod pa točno ob pol 7. uri. Člani v svečanem, članice v telovadnem kroju. Povratek med 8. in pol 9. zvečer.

—lj Avtobus Ljubljana-Vrhnika. V nedeljo 10. t. m. o priliki odkritja spomenika Ivanu Cankarju ne vozi avtobus po voznem redu, temveč po potrebi, in sicer dva avtobusa stojita že zjutraj ob 7. uri pred Zvezdo in ko voz saseden odpelje na Vrhniko, se takoj vrne. Zvečer vozijo avtobusi v istem redu obratno. — Avtobusno podjetje Jugopromet.

Iz Celja

— Sestanek slovenskih dijakov celjske gimnazije, ki so maturirali ali bi mogli maturirati med svetovno vojno ter 1. 1919. in 1. 1920., se bo vršil definitivno dne 6. in 7. septembra v Celju z naslednjim programom: 6. septembra ob 20. uri pozdravni sestanek došlih tovarišev in gg. profesorjev v Celjskem domu. 7. septembra ob 8. uri v župni cerkvi maša- zadušnica za umrle gg. profesorje in tovariše, ob 9. uri odhod na okoliško pokopališče, na grob pok. prof. Suhaca, ob 12. skupen obed z gg. profesorji v salonu hotela »Evropa«, po obedu slikanje. Ob 15. uri izlet na celjski stari grad z rodbinami in znanci (v slučaju slabega vremena v Laško), ob 20. uri poslovilni sestanek skupno z rodbinami in Celjskem domu. Prireditveni odbor prosi vse v poštev prihajajoče tovariše, da radi skupnega obeda sigurno prijavijo svojo udeležbo najkasneje do 1. septembra t. l. na naslov dr. E. Mejak, Celje, Prešernova ulica. Program sestanka in višino prispevka za skupen obed se bosta naznanila, v kolikor more odbor ugotoviti naslove, še vsakemu tovarišu posebej. — Odbor.

— Spomenik Srečku Puncerju. V Celju se je sestavil poseben odbor za postavitev spomenika v koroških bojih aprila 1. 1919. padlemu koroškemu borcu-idealistu Srečku Puncerju. V odboru so naslednji gg.: Roš Franjo kot predsednik, dalje Brenc Pavle, dr. Mejak Ervin, Novak Martin, Ravljen Davorin in Vrečko Franc. Odbor prosi narodno našo javnost, posebej pa še sosojevnike, prijatelje in znance našega Srečka, da pošljejo denarne prispevke za spomenik najkasneje do 6. septembra t. l. na Celjsko posojilnico. Odbor pošlje na željo položnice. V Ljubljani se lahko oddajo prispevki gg. Pavlu Brencu in Ravljenu Davorinu. Spomenik se odkrije ob priliki plebiscitne žalne manifestacije Celjske Sokolske župe v nedeljo, dne 12. oktobra popoldne na pokopališču v Braslovcah. Odbor je razposlal večje število nabiralnih pol ter je tozadevna zbirka že v prvem tednu dosegla prav lepe uspehe.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše

Ženske v policijski službi

Bivši šef detektivske šole Scotland Yarda Kersey je svojčas prorokoval, da ni daleč čas, ko bodo v službi kriminalne policije tudi ženske, ki se bodo tudi v najtežjih kriminalnih primerih dobro izkazale. Prijatelji so se mu smejali, češ, da je to izključeno. In vendar je imel Kersey prav. V štirih najvažnejših oddelkih londonske policije je osem žensk, katerih naloga je boriti se proti trgovini z dekleti in tihotapstvu mamil. Šef policije lord Bing je v notranjem ministristvu prav lahko izposloval dovoljenje, da sme zaposliti nekaj detektivk, katere so zaradi vzorne službe navdušeno sprejeli tudi njihovi moški kolegi.

Izkušnje, ki jih je imel Kersey s svojimi učenkami v detektivski šoli, govore očeno v prid ženskam detektivkam. Po njegovem mnenju so ženske izredno nadarjene za detektivsko službo. Iz detektivske šole je prišlo že več dobrih detektivk, ki uspešno delujejo v Londonu. Šola se bo razširila tako, da bo lahko študiralo na nji več žensk.

Najboljši dokaz, da se lahko ženska uspešno uveljavlja tudi na tem polju, je detektivka Maud Westova, ki je zadnje čase v Londonu splošno znana. Baje se nihče ne zna tako spretno smukati po londonskih beznicah in tako hitro potegniti iz žepa revolver kakor Maud Westova. Detektivka je postala po naključju, ko je morala nekoč pomagati svojemu sorodniku, ki je bil zapleten v umazano afero. Tu se je pokazal njen talent in kmalu so se začeli zatekati k nji ljudje, ki so rabili detektivsko pomoč. Tako se je začela za njo zanimati tudi policijska direkcija in ponudili so ji službo. Zdj vodi velik štab detektivov, detektiv in pravnikov in ima tudi mnogo konfidentov. Posebno v težkih primerih posluje sama. Navadno nosi moško obleko in tudi nastop ima čisto moški. Najraje nastopa kot tipični londonski apaš. Nihče ne more ničesar zvedeti od nje, niti njen mož.

V gostini.

— Kako to, gospod natakar? Eden najstarejših gostov sem, pa sem dobil samo en kosček mesa, sosedu pri sobi sedni mizi ste pa prinesli dva.

— Oprostite, vaš kosček smo pozabili prerezati.

Drago gledališče.

Novoporočena dobita po pošti darilo — dve gledališki vstopnici in listek, na katerem je napisano: »Uganita, od koga.«

— Morda zveza to v gledališču, — pravi žena. Zvedela nista, toda ko sta se vrnila, je bilo stanovanje izpropano, na mizi je pa ležal listek, na katerem je bilo napisano: »Ali že vesta od koga?«

Blagodejno deluje
ELIDA CREME DE CHAQUE HEURE
Idealna podlaga za puder

Odkritje Cankarjevega spomenika

Računajo, da se bo udeležilo nedeljske svečanosti okoli 6000 ljudi

Vrhnika, 8. avgusta.
Vrhnici se zadnje dni z veliko vne- mo pripravljajo na nedeljsko slavnost odkritja Cankarjevega spomenika. Predsednik pripravljalnega odbora g. Jurca, tajnik g. Vuk, odbornik Tischler in drugi imajo polne roke dela.

— Kdo bi si bil mislil, da bomo imeli toliko opravkov! — mi je pripovedoval g. Jurca. Mislimo, da je že vse v redu, pa pride zdaj ta zdaj oni in nas pobara, če

Grum, slušatelj Kraljeve muzičke akademije.

Nedelja 10. t. m.

Dopolodne.

I. Ob 5. zjutraj budnica.
II. Ob pol 9. sprejem gostov na glav- nem trgu po prihodu vlaka.
III. Po sprejemu sprevod po novi vrh- niški cesti k Sv. Trojici.

Prostor pred Kmet- sko posojilnico tik glavne ceste, s pod- stavkom, na kate- rega posade dame Cankarjev kip

smo uredili to in ono. Vedno se še najde kaj, kar moramo naglo izvršiti.

S Cankarjevim spomenikom se bomo Vrhnici postavili, mar ne? Imeli smo pa tudi toliko stitnosti, da bo vsem nam odborikom odleglo v ponedeljek po slavnosti. Kar prepričajte se!

In res, z vseh vetrov so se obračali na pripravljalni odbor ljudje vseh stanov in poklicev ter dajali odboru svoje nasvete. Pa tudi protestirali so! Če bodo to kore- spondenco spravili, bodo imeli naši litem- rni zgodovinarji obilo zanimivega ma- terijala na razpolago.

Zadnje dni se priglašajo slavnostni go- vorniki, čeprav je spored slavnosti že iz- delan. »Govoril bi rad v imenu organiza- cije xy. Govor bo čisto kratek in lapi- daren.«

Ali pa: »Če že ni prepozno, uredite ta- ko, da bo slavnost tem bolj pomembna, da se bo med govori vršilo to in to.«
»V imenu najmlajših Cankarjevih če- stilcev bi rad nastopil. Moj govor« itd.

Odbor ima težko stališče. Kaj naj sto- ri, da ne bo zamere? Odbor pa ima opraviti tudi še z drugi- mi perečimi zadevami. Včeraj se je mudil v Ljubljani radi bakljade, okrasitve trga in še sto drugih stvari odbornik g. Tisch- ler. Opravil je dobro, zlasti na ljublan- skem mestnem magistratu, ki da na raz- polago razne rekvizite, da bo slavnost efektna.

Okoli podstavka, na katerega bodo danes posadili veliki bronasti kip, je ved- no polno ljudi. Postavitev Cankarjevega spomenika je pač zadeva vseh Vrhnica- nov. Vsak važen moment takoj fotogra- firajo vrli vrhniki fotoamaterji.

Prehranjevalni in stanovanjski odsek računata, da se bo udeležilo nedeljske slavnosti okoli 6000 ljudi, od teh večina z Vrhnike in najbližje okolice. Spored slay- nosti je naslednji:

Sobota 9. t. m.

I. Ob pol 20. koncert domačega godbe- nega društva na glavnem trgu.
II. Nato bakljada z glavnega trga do Društvenega doma.
III. Ob 20. slavnostna akademija v Ro- kodelskem domu.

Spored:

1. Otvoritveni govor: govori g. Franc Jurca, predsednik odbora za postavitev spomenika.
2. A. Grum: »Cankarju v spomine«, po- je mešani zbor.
3. Govor: »Cankar in matie, govori g. Fr. Habé, cand phil.
4. Smetana: »Iz moje domovine«, igra na gosli g. ravnatelj Karel Sancin.
5. Recitacija: Odloemek iz »Bele kri- zanteme«, recit. g. Vinko Košmrl.
6. Emil Adamič: »Pri zibelci, I. Pavčič: »Zanjica«, poje ga Jelica Vuk-Sadarjeva.
7. Govor: »Cankar na beraškem klan- cuc«, govori g. Pavel Znidarski, cand. jur.
8. Anton Medved: »Naša zvezda«, poje mešani zbor.
9. Dvořak: »Slovanski ples«, igra na gosli g. ravnatelj Karel Sancin.
10. Recitacija: »Ministerijalna komi- sija«, recitira g. Mr. Ph. Stanko Hočevar.
11. Anton Lajovic: »Pesem o tkalcu«, Dvořak: »Rusalka« — »Mesec, ki nemo le sreš«, poje ga Jelica Vuk-Sadarjeva.
12. Govor: »Cankar popotnik«, govori g. Franc Plevelj.
13. Recitacija: »Tuja učenost«, recit. g. Pavle Japelj.
14. Alegorija.
G. Sancina spremlja na klavirju ga San- cinova, go Jelica Vukovo spremlja gosp.

IV. Ob 10. maša zadušnica po Iv. Can- karju pri Sv. Trojici.

V. Po maši odkritje spominske plošče Iv. Cankarju na rojstni hiši.

VI. Od 11. do 12. odkritje spomenika: slavnostni govornik pisatelj F. S. Finžgar.

Popoldne

Ob 15. koncert na veseljem prostoru. Ob pol 16. pričetek ljudske veselice na sadnem vrtu veleposelnika Jos. Lenarčiča ob državni cesti.

Polovična vožnja

Z odlokom prometnega ministristva št. 15.010—30 je dovoljena vsem udeležencem odkritja spomenika Ivanu Cankarju na Vrhniki polovična vožnja. Popust velja od 9. do 11. avgusta. Vsak udeleženec ku- pi na vstopni postaji cel listek z mokrim žigom. Na prireditvi dobi potrdilo o ude- ležbi in se pelje z voznim listkom in po- trditlom nazaj. V nedeljo bo vozil z Vrhnike v Ljubljano poseben vlak ob 11. zve- čer.

Sport

— Motokolesarski klub Ilirija. K dirki Koroškega Avtokluba, ki se vrši v nedeljo dne 10. t. m. na Podkorenskem sedlu, pri- javljeni dirkači in izletniki se sestanejo v soboto dopoldne ob 11. pri glavni carinar- nici na Jesenicah. Zaradi čim hitrejšje od- prave pri carinarnici se pozivajo vsi ude- leženci, da se ob označenem času javijo klubskemu predsedniku, ki bo osebno vodil izlet. Zaradi uradnega treninga bo dir- kalna proga zaprta v soboto ob 14. do 18. ter se morajo prijavljeni dirkači javiti pri funkcionarju vodstva treninga zaradi pre- jema dovoljenja k treningu. Istotako se bo- do morali tudi izletniki najstrožje pokoriti odredbam vodstva dirke. — Zadnji sestanek dirkačev in izletnikov nocoj ob 19. do 20. v klubskih prostorih restavracije Novi svet. Telefonska pojasnila po št. 2809 in 2942. — Predsednik.
— Mednarodne kolesarske dirke. Veliko zanimanje za kolesarske dirke, katere se vršijo 15. t. m. na sportnem prostoru SK Ilirije se je oglasilo veliko klubov iz naše države iz Beograda, Zagreba, Stajenke in tudi iz Grada. Dirkači kateri so se že zga- silili lahko trenirajo na prostoru SK Ilirije.
— Kolesarsko društvo »Sava«.

Pred sodiščem.

— Zakaj niste oddali denarnice ta- koj, čim ste jo našli? Saj ste bili samo nekaj korakov oddaljeni od poštiske stražnice.
— Ker sem jo našel pozno zvečer, sem jo hotel oddati drugo jutro.
— In zakaj tega niste storili?
— Ni bilo mogoče — bila je prazna.

TRI ŽELJE

Trije prijatelji se pri čaši dobre kapljice pomenkujejo, kakšna smrt bi bila najlepša.
— Po mojem mnenju je najbolje dobro pomeriti in ustreliti se narav- nost v srce — pravi prvi.
— Jaz bi pa najraje umrl od sta- rosti.

— Meni bi bila pa najljubša smrt strica Janeza, ker bi pomenila zame najmanj 5000 Din enkratne podpore.

Ministra delokrog.

— Ali bi mogla govoriti z gospo- dom poljedelskim ministrom?
— Zelo je zaposlen. Kaj bi pa radi?
— Pelargonije imam na oknih, pa ne cveto.

Avgustus Muir:

Krog zločinov

Roman

— To vem, dragi moj. Vem, kako vam je pri srcu. Pravim vam samo, da je to zdaj nevarna igra. Kaj se je danes zgodilo?

— Zgodaj zvečer je Sternhold na svoj običajni način izginil. Sledil sem mu. Odpeljal se je z vlakom do Claverham Junctiona v Essexu in se napotil v zapuščen hišo v gozdu.

— In kaj ste tam izsledili?

— Nič, — je priznal George.

Eastwood se je zasmejal.

— To sem si takoj mislil.

— Nič, če ne računam napol blaznega lunatika, — je nadaljeval George, — in pa dr. Draytona.

— Drayton! — Eastwood se je vzravnil v naslanjaču in sedel nazaj. — Malo prej sem dejal, da ste neumni. Zadaj moram to trditve preklcati.

— Kaj pa vidite v tem posebnega? — je vprašal George. — V tem, da se je pojavil na odru Drayton, eden najznamenitejših specialistov s Harley Streeta?

Eastwood se je igral s svojo pipo. Nekaj minut sploh ni spregovoril.

— Čujte, dragi moj, — je zamrmral končno, — povejte mi nekaj. Zadnje mesece ste včasih pomagali profesorju Caspianu pri analitičnih preizkušnjah ponarejenih bankovcev. Ali je mogel Marcus Sternhold napraviti nekaj teh preizkusnih?

George je presenečeno pogledal svojega prijatelja.

— Prav lahko.

— Hm. — Eastwood je počasi priklimal. — Priznam, da je vaš prijatelj Marcus Sternhold trd oreh. Da ne pozabim, morda še ne veste, da je na čudnem glasu kar se tiče žensk. Pred enim ali dvema letoma so našli v ugasi apnenici blizu Londona zadavljeno lepo prodajalko. Osumljen je bil Sternhold, toda dokazati mu niso mogli. Takrat se pa ni pisal Sternhold. Da, v Scotland Yardu imajo zdaj dela čez glavo. Na to smo prišli pred dvema dnevi, ko smo natančneje pregledovali arhiv.

— Ne morem trditi, da bi me bila ta vest presenetila, — je dejal George. — O Marcu Sternholdu sem pripravljen verjeti vse. Rad bi samo vedel, kakšno je razmerje med njim in doktor Draytonom.

Eastwood se je nasmehnil.

— Verjamem, da bi radi vedeli. Jaz tudi.

— Srečal sem ga na sv. Petra napisu te dni — mislim Draytona. Rad bi bil vedel, kaj počne v tem delu mesta. Zavil je v trgovino s starinami na vogalu, v ono, ki je last starega ruskega žida. Toda, — toda, — kaj je?

Eastwood je namršil obrvi.

— Upam, da tam po okolici niste stikali? — je vprašal osorno.

— Ne. Zakaj vprašujete?

— Iz pametnih razlogov, o katerih boste morda slišali še prej, preden pričakujete. — Eastwood je sedel zopet udobno v naslanjač. — Prehitro se razvnamete, dragi moj, in zato so tudi vaši sklepi prenačignjeni. Ne bil bi vam oni dan povedal, da je Drayton prvotno priporočil Sternholda profesorju Caspi-

anu, če bi bil vedel, da se ne znate brzdati.

— Zakaj bi mi ne bili povedali?

— To je izpremenilo vašo sodbo. Drayton živi v prepričanju, da je Sternhold znamenit analitik, kemik.

— To vem. To mi je povedal oni dan sam po večerji pri profesorju Caspianu, — je dejal George. — In prav ima. Marcus Sternhold je velik lopov, toda možgane ima čudovite.

— Prav pravite. Ni nobenih dokazov, da je Drayton vedel, da je Sternhold lopov, ko ga je priporočil Caspianu. Ponavljam, da ni dokazov, toda...

— Toda vsa zadeva smrdi, to morate priznati, — je pripomnil George.

Eastwood se je obrnil v naslanjaču.

— Tole vas utege zanimati. Baš zadnje dni je prišlo v promet nekaj ponarejenih bankovcev. Sledili smo jim, kolikor se je dalo. Včeraj zvečer smo aretirali sumljivega moža, Warner, e piše. Če bi ga prislili odpreti usta, bi nam prišli v roke tudi njegovi pajdaši, vsaj nekateri. Toda zdi se mi, da John Warner ni mož, ki bi spregovoril. Zavohali smo tudi ponarejen bankovec, s katerim je bilo plačano v neki veliki londonski trgovini. Ne uganete, kdo je plačal s ponarejenim bankovcem. Ta hip sva govorila o njem. Dr. Ivor Drayton.

— Grom in strela! Pa še pravite, da nimate dokazov! Kako bo Drayton to pojasnil? Od kod je dobil ponarejen bankovec?

— Oh, morda mu ga je dal bogat pacient, — je menil Eastwood.

George je presenečeno pogledal.

— Kaj hočete s tem reči, da ga niste vprašali?

— Ne, nisem! — je odgovoril Eastwood mirno. — Samo tepci silijo z glavo skozi zid.

— Ze res, toda zid ni vedno tako trden, da bi se ne porušil, — ga je zavrnil George.

— Prav pravite, — je pritrdil Eastwood in puhnil oblaček dima pod strop. In kakor da ga to prav nič ne zanima, je pripomnil: — Dr. Drayton ima že rezervirano mesto na parniku, ki odpluje v Južno Ameriko.

George je tlesnil s prsti.

— A vi morda porečete, da to ni sumljivo...

— Čim bodo podrobnosti njegovega odhoda iz prakse urejene, odpotuje na počitnice. Tako mi je bilo rečeno.

— Kaj pa, če je to le zvijača? Kaj če pobegne v Francijo že prej — recimo noč?

Eastwood je skomignil z rameni.

— To se mu ne bo posrečilo, — je dejal. — Da ne pozabim, povejte mi kaj o dekletu, ki je Caspianova tajnica — o lepotic, s katero sem se seznanil oni dan tu.

— Kaj je z njo? — je vprašal George osorno.

— Saj baš to bi radi vedel. Kaj je z njo? Kako dolgo jo poznate in kakšen vtis je napravila na vas?

— Poznam jo šele, od kar je prišla h Caspianu, — je odgovoril George, — in mislim, da je eno najlepših deklet, kar sem jih kdaj poznal. Lahko bi povedal še kaj več, pa nočem.

— To je dobro, — je dejal Eastwood.

— Jutri bo aretirana.

Georgeu je zaprlo sapo in prvi hip sploh ni mogel spregovoriti.

— Aretirana — Molly Langtonova? Kaj za boga...

Darujte za slepce!

Kako gre kralj v izgnanstvo

Pred 100 leti je moral francoski kralj Karel X. bežati v Anglijo — To je bil konec Bourbonov

Tardieujeva vlada je odredila, da se mora praznovati stoletnica padca Karla X. zadnje dni julija 1830 kot državni praznik. Malo je pa verjetno, da bi padel sklep ministrskega sveta na rodovitna tla. Julijska revolucija v Franciji nikoli ni bila popularna, čeprav so jo romantiki, pesniki in slikarji na vse načine proslavljali. Zahtevala je preveč človeški žrtv. Prešlo je bilo preveč krvi za to, da bi se odstranil ministrijski predsednik, ki je potegnil za seboj tudi starega, napol gluhega kralja. V tej revoluciji vidimo samo nov dokaz, da ljubi francosko ljudstvo nad vse svobodo in da ne trpi absolutizma, katerega je hotel uvesti Karel X. z razpustitvijo parlamenta in s suspendiranjem svojih bode tiska.

Kralja Karla pa itak ni bilo škoda. Njegovo vedenje med revolucijo in po proglasitvi vojvode Orleanskega za novega kralja je bilo žalostno, mizerno. Vedel je, da bo spravljal na noge ves Pariz s svojim ukazom o razpustu parlamenta z dvotretjinsko protivladno večino in s svojo odredbo, da smejo listi izhajati samo z dovoljenjem vlade. Bil je pa prepričan, da ostane ljudstvo mirno in da bo vojaštvo prav lahko ukrotilo demonstrante. Na pomirjenju mesta je čakal v Saint Claudu. Čakal je tri dni in ta čas bi bil prav lahko odlovil osvobodnega ministrskega predsednika ter preklical usodni ukaz. Ker tega ni storil, je moral sam pobrati šila in kopita in pobegniti.

V soboto 31. julija zvečer je prispel s svojim spremstvom in ostanki vojske v Rambouillet. Vsi so bili lačni, saj že 24 ur niso ničesar jedli. Rambouilletski župan je bil v zadregi. Toliko ljudi ni mogel nahraniti. Edino, kar je mogel storiti, je bilo zahtevati od občanov, naj dajo lačnim jesti. Toda tudi to ni pomagalo. Kralj sam je imel ves zadržan in od solz prepojen plašč, mati njegovih vnukov vojvodinja de Berri je imela na glavi moški klobuk za pasom lovškega suknjica pa štiri pištole. Njen sinček je spal v naročju barona Damasa, hčerka je pa milo prosila jesti.

V nedeljo je prišla vest, da je Pariz odločil kralja in posadil na njegovo mesto vojvodo Orleanskega. Kmalu so prispeli štirje odposlanci začasne vlade pod vodstvom poslanca Odilona Barrota, ki je dejal kraljevim častnikom: »Gospodje, rešite kralja! Ves Pariz je že v Coigneres. Čez nekaj ur bo tu 80.000 Parizianov.« Nastala je splošna zmešnjava in vse je začelo bežati. Vlado poslancstvo je seveda pretiravalo. V resnici je prišlo v Rambouillet 1000 do 1200 Parizianov, ki pa so bili bolj radovedni kakor krvoločni. In pred to množico radovednih civilistov je bežalo 12.000 zvestih kraljevih vojakov, ki so imeli 38 topov in 6000 konj. To je bil konec Karla X.

Kralju ni preostajalo drugega, nego napotiti se v Anglijo. Iz Rambouilleta do Cherbourga je pa rabil dva tedna, ker je še vedno upal, da ni vse izgubljeno. Čim je tudi parlament proglasil Ludvika Filipa za kralja, se je moral Karel udati v svojo usodo. Imel je smolo, da je prišel vedno prepozno, ko je bilo že vse končano. Vlada

je poslala vojake, ki so spremljali njegovo kočijo do pristanišča. Toda Francozi so kavalirji, ki se krčevito drže tradicij. Vso pot so se strogo držali dvornega ceremonijala. Dvorni ceremonijal je med drugim zahteval, da sme jesti kralj samo za štirioglate mizo, ker se pri okrogli ne da tako lahko določiti prvo mesto. A kralj mora biti za mizo vedno prvi. V Laigle, kjer niso mogli dobiti štirioglate mize, jo je moral mizar na hitro roko napraviti in šele potem so sedli k obedu.

Ljudstvo je bilo v splošnem mirno in ni demonstriralo proti kralju. Samo v Cherbourgu na obali je množica mornarjev kričala »Proč z Bourboni!« Kralj je bil pa tako naiven, da je mislil, da molči ljudstvo od žalosti. »Le pogledajte, — je dejal opetovano svojemu spremstvu, — kako je ljudstvo potrt.« 16. avgusta 1830 se je Karel X. v Cherbourgu vkrcal na ladjo »Great Britain«, hoteč se izkrcati v Portsmouthu. Solznih oči in povešene glave je zapustil francosko zemljo. Korakal je počasi proti ladji, opirajoč se na častnika. Iz Anglije je odpotoval v Prago, kjer je hotel preživeti zadnja leta svojega življenja na Hradčanih. Pa tudi tu ni imel miru in preselil se je v Gorico, kjer je 6. novembra 1836 umrl. Vlada je poslala s kraljem na pot v Anglijo posebno ladjo pod vodstvom kapitana Thibaulta. Kapitan je dobil od novega vladarja povelje, naj takoj potopi ladjo, na kateri se je peljal Karel X., čim bi krenila v drugo smer. Tako je Francija odslavila zadnjega Bourbona.

Afera Leopolda Salvatorja

Kakor smo že opetovano poročali, so izdale ameriške oblasti v zvezi z dragocenim nakitom bivše nadvojvodinje Marije Terezije, živeče zdaj na Dunaju, pred meseci tirnico za doždevnim bivšim polkovnikom Townsendom in bivšim nadvojvodom Leopoldom Salvatorjem, ki je dobil pri tej slepariji 20.000 dolarjev provizije. Nekaj tednov je predsedel Leopold v preiskovalnem zaporu, potem so ga pa izpustili proti kavčiji v znesku 7500 dolarjev do obravnave, ki se bo vršila v oktobru. To mu pa ni bilo všeč in da prikrije svojo sramoto, je vložil tožbo proti bivši cesarici Ziti in nadvojvodinji Mariji Tereziji, od katerih zahteva 50.000 dolarjev odškodnine, češ, da je bil po krivem javno osramočen.

Ana Eisenmengerjeva, soproga dvornega svetnika Eisenmengerja, bivšega telesnega zdravnika cesarja Karla, ki je v zadevi dragocenega rodbinskega nakita sama intervenirala v Newyorku, je pa izjavila, da nadvojvodinja Marija Terezija sploh ni v nobeni zvezi z aretacijo Leopolda Salvatorja. S strani nadvojvodinje Leopold Salvator nikoli ni imel opravka z nakitom. Ko je prišla afera z nakitom v javnost, je poklicalo ame-

riško državno pravdnštvo več prič, ki so občeale v Newyorku s pogrešanim polkovnikom Townsendom. Med njimi je bil edini Leopold Salvator, ki je bil pred poroto obtožen skupno s Townsendom. Leopold Salvator sam priznava, da je dobil od nezakonite prodaje nakita 20.000 dolarjev provizije, ameriški sodniki pa morajo zdaj ugotoviti, zakaj in čemu je dobil ta denar.

Ameriški zagovornik bivšega nadvojvode je hotel pripraviti Marijo Terezijo do tega, da bi podpisala izjavo, da Leopold Salvator ni zapleten v to afero. Njen advokat je pa to namero v zadnjem hipu preprečil, kajti take izjave veljajo pred ameriškimi sodišči za krivo pričevanje. Nato je hotel Leopold Salvator zastrašiti bivšo nadvojvodinjo s svojim ameriškim advokatom. Advokat je nji in bivši cesarici Ziti sporočil, da ju bo tožil in zahteval odškodnino, ker sta obrekovali Leopolda Salvatorja. Bivša cesarica Zita pa s tem sploh nima nič opraviti, ker je nakit zasebna last Marije Terezije.

Nadvojvoda Leopold Salvator nastopa v Ameriki tako, da so prišli ameriški novinarji do prepričanja, da se mu mudi nazaj v Evropo, kjer hoče baje uveljaviti svoje pretenzije na avstrijski prestol. Rodbina namerava sedaj energično nastopiti proti Leopoldu Salvatorju, da je ne bo več nadlegoval in ji delal sramote.

Svatba liliputancev

Čudna poroka se je vršila te dni v mestecu Maubeuge v Franciji. Zenin je bil 23-letni Leon Decaen, pritlikavec, ki tehta 35 kg in meri 1.18 m. Nevesta, Simona Flamentova, je sicer 5 let starejša, meri pa samo 1.06 m in tehta 25 kg. Svata liliputancev se je vršila v »najožjem rodbinskem krogu«.

Mladih zakoncev pa ni napotila sramežljivost ali plahost, da sta zbežala pred javnostjo, saj sta oba znana artista. Flamentova je nastopala v Ameriki v cirkusu Barnum poleg žene brez rok in nog in dame z brki, Decaen je pa tudi nastopal v raznih francoskih cirkusih. Po poroki nastopita liliputanca angažma v Parizu, kjer bosta nastopala v cirkusu z dvema orjakoma.

Detektivni vlomili v banko

Šele zdaj, po 6 letih, so češkoslovaške oblasti izsledile in aretirale družico vlomilce, ki so l. 1924 vlomili v pošto družnico »Dunaj-banke« v Berehovu in odnesli 320.000 Kč. Policija vlomilcem ni mogla do živga. Detektivni niso našli nobenega sledu in šele zdaj se je pokazalo, zakaj je bilo vse njihovo »prizadevanje« zaman.

V banko so namreč vlomili isti gospodje, ki so vlomilce zasledovali. Prvi je bil detektiv Fedor Somogy, ki je kmalu po vladni odpuščeni službi in odpotoval v Rumunijo, kjer je bil pozneje zaradi umora in ropa obsojen na dosmrtno ječo. Drugi je bil policijski inspektor Ljudevit Petrič, tretji pa Ljudevit Segelbaum, ki je pobegnil čez mejo. Detektivom vlomilcem je pomagal blagajnik banke Rosenfeld, ki jim je povedal, koliko je v blagajni denarja. V banko so prišli skozi klet.

št. 28787/30.

RAZPIS.

Načelstvo mestne občine ljubljanske razpisuje oddajo:

1. Kamnoseška dela za renoviranje glavnega magistratnega poslopja.

2. Napravo železobetonskega rezervoarja za vodo na ljubljanskem gradu.

3. Napravo vodovodno-inštalacijskih del na ljubljanskem gradu.

Razpisni pripomočki se dobe v mestnem gradbenem uradu med uradnimi urami.

Ponudbe je vložiti do dne 12. avgusta 1930 do 11. ure dopoldne v mestnem uradu, Šolski drevored št. 2/II.

Mestno načelstvo v Ljubljani
dne 5. avgusta 1930.

DANES MONUMENTALNA PREMIJERA:

ob 4., pol 8. in četrto 10.

Govoreči film v nemškem jeziku

„LADJA GLUMCEV“

(Show Boat)

Drama iz življenja potujočih komedijantov na Mississippiju

V glavni vlogi govornica in pojeta

Veličastno delo svetovnega slovesa.

Predprodaja vstopnic od 11.—1/21. ure.

Laura la Plante
Joseph Schildkraut

Elitni Kino Matica

Makulturni papir

čez 4 Din 4—

prodaja uprava „Slovenskega Naroda“

KRALJEVICA

Prekrasno morskopolišče in letovišče, 3/4 ure od Sušaka s parnikom in dober avtobusni promet s postaje Plase-Crikvenica. Izleti v igličaste gozdove. Kopanje in različni sporti na suhem in na vodi. Številni hoteli, pensioni in privatna stanovanja nudijo prijetno bivanje, in to so »Praha«, »Union«, »Riviera«, »Carova«.

Restavracije: »Zrinjski«, »Bosna«, »Zagreb« in mnoge manjše gostilne.

Prospecte pošilja na željo: Lječilišno povzorenstvo, Kraljevica, in pisarne »Putnika«.

52/1

Za stavbe

vsakovrsten suh tesan in zagran les, ladijska tla cenovno od daja Fran Šustar, Dolenjska cesta, telefon 2424. 60/T

Potniki

s stalno mesečno plačo in dnevnimi išče zavarovalnica v Ljubljani. Ponudbe pod »Zavarovalnica« na upravo »Slov. Naroda«. 2187

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom oddam s 15. avgustom ali 1. septembrom solidnemu gospodu ali gospodični. — Mestni trg 18, III. nadst., vhod Cankarjevo nabrežje 23, III. 2180

Lokal

za krojaško obrt v centru Ljubljane se odda. Pojasnila v upravi »Slov. Naroda«. 2178

Gostilna in trgovina v Orteneku št. 19 se odda v najem. — Ponudbe sprejema uprava graščine Ortnek. 2184

Čolni

na Ljubljanski se izposojujejo za transformatorjem v Trnovskem pristanu. 2177

Morske ribe

Danes velika izbira, posebna specialiteta št. Petrov zrezek in rižota kalamari.

VINO, cene znižane, prvovrstna črna Din 10.—!

Operna klet, Gledališka ul. 2.

Žrebanje drž. razr. loterije

V II. razredu žrebanja 20. kola, ki se je vršilo včeraj dne 6. avgusta, so bili izžrebani naslednji večji dobitki:

Premijo Din 200.000 je zadela srečka šte. 37.189

Din 80.000 je zadela srečka št. 2.183,

Din 60.000 je zadela srečka šte. 37.862,

Din 40.000 je zadela srečka šte. 84.002,

Din 30.000 je zadela srečka šte. 98.438,

Din 20.000 je zadela srečka šte. 21.995,

Din 10.000 je zadela srečka šte. 30.471 in 37.890,

Din 7.000 je zadela srečka šte. 31.331, 34.626 in 96.004,

Din 3.000 je zadela srečka šte. 35.672, 71.083, 80.458 in 84.588.

Zadružna hranilnica r. z. o. z., Ljubljana, Sv. Petra c. 19